

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:
za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—CENE PO POŠTI:
za četrt leta Din 22-50
za en mesec Din 7-50

V upravi stane mesečno Din 7—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Muslimani za autonomijo.

Sarajevo, 17. aprila. (Izv.) — Glavni odbor muslimanske organizacije, ki je imel odločiti med dr. Karamehmedovičevim centralističnim in dr. Spahovim avtonomističnim stališčem, je zaključil svoje zborovanje. Debatna o ustavnih, upravnih, gospodarskih, socialnih in političnih vprašanjih Jugoslavije je bila zelo dolgotrajna, stvarna, izčrpna in mestoma, zlasti v vprašanih centralizma ali avtonomije, zelo burna. Dr. Spahovi pristaši so naglašali v svojih izjavah neprestano, da pomenja nadaljevanje centralistične politike gospodarski položaj Bosne in Hercegovine ter obubožanje celokupnega prečasnega ljudstva. Končno je predlagal dr. Spaho resolucijo, ki pravi, da se vrača jugoslovanska muslimanska organizacija k avtonomističnemu programu, da morajo strankini poslanci takoj ali izstopiti iz vladnega bloka, ali pa položiti svoje poslanske mandate. Za Karamehmedovičevu stališče je predlagal Maglajić resolucijo, ki se izreka za nadaljevanje muslimanske oportunistične centralistične politike. Pri glasovanju je bilo oddanih od 49 glasov za dr. Spaho 36, za dr. Karamehmedoviča pa le 13 glasov. Dr. Spahu so prirejali njegovi pristaši dolgotrajne burne ovacije.

Sprico tega dogodka sta podala muslimanska ministra Vilović in Omerović brzojavno ostavko. Centralisti pa so se zbrali zbirati in poparjeni na poseben sestanek in sklenili, da je glavni odbor za tako dalekosežne sklepe nepristojen, zato bodo desničarji obdržali mandate, dokler o sporu ne odloči končnoveljavno zbor zaupnikov jugoslovanske muslimanske organizacije. — Vsled tega sta se obe skupini takoj vrgele na delo, da pridobita zaupniške zase. Poznavalci razmer zatrjujejo, da je dr. Spahu tudi na zboru zaupnikov zagotovljena večina, ker je bosansko-hercegovo prebivalstvo vobče zoper centralizem.

Sarajevo, 18. aprila. (Izv.) Seje osrednjega odbora Jugoslovanske Muslimanske Organizacije so trajale dva dni, tretji dan pa so bile sprejete resolucije:

1. Osrednji odbor ugotavlja, da ne ob-

staja v J. M. O. nikak razcep in da organizacija vztraja na svojem programu.

2. Poziva poslanca dr. Kulenovića, ki je vstopil v Hrvatski blok, da se takoj vrne v svoj klub in se strogo drži programa, na podlagi katerega je bil izvoljen.

3. Vsi poslanci se morajo strogo držati programa J. M. O. in po njem uravnavati vse svoje delovanje. Poslanci, ki tega ne bi hoteli, naj nosijo tudi posledice.

4. Obsoja se način javne borbe, ki so ga uvedli nekateri poslanci, da so dajali v obliki intervjuov nekake izjave, v katerih so se omalovaževali drugi poslanci.

5. Centralni odbor je prepričan, da politika dr. Spahe in njegove struje ne vodi k Radiću ali pa preko Save.

6. J. M. O. stoji na stališču popolne plemenske enakopravnosti. Kar se tiče narodnega obilježja muslimanov, je to stvar kulturnega delovanja društva, ne spada pa v dnevno politiko. J. M. O. je proti vsakemu nasilnemu zblizevanju.

7. Poslanci se morajo držati vseh sklepov.

8. Poziva poslance na složno in skupno delo na podlagi programa, ki ga more menjati samo velika pokrajinska skupščina.

Z ozirom na vprašanje dr. Spahe, kako stališče zavzema glede poslancev, ki so v vladni koaliciji, je osrednji odbor sklenil, da morajo vsi poslanci J. M. O. izstopiti iz vladne koalicije, oziroma izvajati konsekvence.

Vsi sklepi osrednjega odbora so bili sprejeti z veliko večino. Za nje je glasovalo 36, proti pa samo 13 zastopnikov. Med onimi, ki so glasovali proti, je deset poslancev in samo 3 delegati iz province, kar je jasen dokaz, da provinca soglasno odbija politiko Karamehmedovića.

Belgrad, 18. aprila. (Izv.) Vesti o rezultatu glasovanja in zborovanja osrednjega odbora J. M. O. so povzročile v beogradskih vladnih krogih konsternacijo. Vlada se nahaja v zelo kritičnem položaju in smatra, da bo ta rezultat škodoval naši delegaciji v Genovi

Rusko-nemški sporazum.

Genova, 17. aprila. (Izv.) Na Veliko nedeljo zvečer sta ruska in nemška delegacija sklenili pogodbo, ki jo podpišejo in objavijo v torek. Pogodba razveljavlja brest-litovski mir, obe državi se odrekata

medsebojnih terjatev in pred- in povojnih dolgov, upostavlja trgovinske odnose in diplomatske ter konzularne zveze. — Vsi politični krogi pripisujejo tej pogodbi nepregledno važnost.

Mala antanta proti razorožitvi.

Praga, 15. aprila. (Izv.) »Bohemia« poroča iz Genove: Iz krogov češkoslovaške delegacije se doznavajo, da je ministrski predsednik dr. Beneš prodril s svojim predlogom pri razgovorih z načelniki za-

vezniških delegacij, da se na konferenci ne bo razpravljalo o zaščiti manjšin. Mala antanta bo odklonila tudi vsako debato o razorožitvi.

Težave ruskega vprašanja na genovski konferenci.

Rusi ostanejo v Genovi.

Genova, 16. aprila. (Izv.) Glasom tukajšnjih listov je ruska delegacija dejansko nameravala zapustiti Genovo. Tedaj je pa došla brzojavka od Ljenina, v kateri se zahteva, da mora delegacija brezpogojno ostati na svojem mestu v Genovi, kajti s te konference mora prodreti glas Rusije širom sveta.

Genova, 16. aprila. (Izv.) Ker zavzema ruska delegacija nasproti londonskim pogojem (priznanje prejšnjih dolgov in obveznosti) odločno odklonilno stališče, zahteva francoska delegacija, naj se rusko vprašanje sploh izključi iz nadaljnjih razprav. Temu pa nasprotujeta Anglija in Italija, ki predlagata, naj se rusko vprašanje razdeli na dveje: v politični in gospodarski del; prvi bi ostal zaenkrat nedotaknjen,

drugi pa bi se na konferenci z lahkoto rešil.

Lloyd George je pa sestavil še drug predlog, okoli katerega se čimdalje bolj zgoščujejo pogajanja s Francozi. Lloyd George predlaga, naj se ustanovi permanentna ruska komisija, v kateri bi bile zastopane vse tiste države kakor na genovski konferenci in katera naj bi imela svoj sedež v Stockholmu. Ta komisija naj bi bila nadaljevanje genovske konference za rusko vprašanje. Vse ostale države so s tem zadovoljne, samo Francija deloma ugovarja. Po njenem mnenju naj bi bila permanentna komisija samostojna, od genovske konference neodvisna tvorba; v njej naj bi bile zastopane le države, ki so na ruskem vprašanju neposredno interesirane. Pogajanja se sedaj nadaljujejo.

Sramota.

Muslimanska »Naša pravda« priobčuje sledeči dopis iz Sandžaka:

»Dne 20. marca t. l. sta bila ubita za vasjo Miljaković kmeta Čošović in Zorić na istem mestu, kjer sta bila prav pred letom dni (20. marca 1921) ubita kmeta brata Hrapović. Sum je padel na iste »nepoznane« ljudi, ki so ubili Hrapovića. Preiskovalno sodišče je ugotovilo sledeče zločinsko dejanje: Rezervni častnik Knježević je srečal na semnju muslimana Jakoba Hrapovića in njegove sorodnike ter jim javno zapretel: »Ne uidete mi živi iz rok!« Jakob Hrapović je to javno nevarno grožnjo ovadil orožništvu. Knježević je svojo pretnjo tudi izvršil, oblasti pa niso ukrenile ničesar, da bi bile preprečile zločin. Knježević je zbral kmete, ki so odnekaj oboroženi. S to četo je odšel pred hišo Derviša Hrapovića. Knježević je pozival Hrapoviće, naj odpro hišo, v katero so pravoslavni kmetje streljali. Iz hiše pa je prišel orožnik Sefer Hrapović. Razbojniki so takoj otvorili ogenj nanj in orožnika ranili. Vendar jim je ušel in se zaklenil v hišo. Knježević je oblegal hišo celo noč, dokler mu nista prišla zjutraj na pomoč še dva orožnika. Z orožnikoma je dospelo še nekaj pravoslavnikov, in pričel se je formalni napad na hišo. Vsled toče krogelj so zbežali hišni prebivalci v klet, v gornjem lesenem delu pa sta ostali dve ženski. Obe sta bili ranjeni od puškinih krogelj. Med tem so ujeli banditje Redža Hrapovića, ga zvezali in silili, naj zažge hišo, v kateri so se nahajali njegovi bratje, sorodniki in njihovi otroci. Nesrečni Redža se je branil do skrajnosti, vsled sil pa je poskusil, zažgati hišo. A ni se posrečilo. Razbojniki so prinesli nato slame in silili nesrečnika, naj zdaj zapali koč.

Ko je hišo objel ogenj, so prišli iz nje Hrapovići, da ne poginejo v plamenih. Na begu iz goreče hiše so padli pod krogelami Derviš Hrapović in njegova 15 letna hčerka, orožnik Sefer Hrapović, ki je bil že prej ranjen, ter Pušid, Kasim in Simon Hrapović. Pokolja pa še ni bilo konca. Razbojniki so ubili še Redžo Hrapovića. Nato so orožniki izmučili na grozovito zverski način obe ranjeni ženski, ki sta na posledicah umrli. — Oblasti se do sedaj še niso zganile. Knježević živi, kot bi se ne bilo zgodilo prav nič. Samo inšpektor okrožnega načelstva Todorović je izdal proglas, da se preostali Hrapovići ne smejo ganiti iz svoje vasi. Isti Todorović govori javno, da je napravil Redža Hrapović, ki je zažgal pod pritiskom hišo svojih bratov, državi veliko uslugo, in da bodo dobivali njegovi otroci javno podporo kot je dobivajo invalidi in sirote padlih vojakov.

Tako »Naša pravda«. Mi stavimo samo eno vprašanje: Ali smo v državi?

Današnja predborza.

Zürich, 18. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Budimpešta 0.62, Berlin 1.85, Italija 28.40 (se dvignila), London 22.78, Newyork 515, Pariz 48.10, Praga 10.30, Dunaj 0.064, Zagreb 1.65, Varšava 0.14, Holandsko 195, avstr. krome 0.07.

Dunaj, 18. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo devize: Italija 418, Praga 153.25, Zagreb 24.625.

ITALIJA ZADOVOLJNA Z GENOVSKO KONFERENCO.

Rim, 14. aprila. (Izv.) Ministrski svet je na svoji današnji seji razpravljal o sedanjem izidu konference v Genovi. Ministri so zadovoljni s potekom razprav.

Tunel.

26

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Na zgornjih dveh tretjinah velikanskega plakata je bilo solnčno nebo. In prav zgoraj na kraju je pluto letalo nič večje od galeba. Videl si, da pilot z roko nekaj meče čez krov; najprej se je videlo kakor pesek, potem pa je naglo raslo, frfotalo, se širilo, se razvilo v listke, od katerih so nekateri bili lik nad meslom tako veliki, da si lahko razločno bral: »Kupite stavbiščal«

Misel se je porodila v Hobbyjevih možganih; samo potrkal se je po čelu in stresel je iz njega najčudovilejše stvari.

Se isli dan je bil plakat priložen v primerni obliki vsem velikim listom. Vsak kvadratni čevljev v New-Yorku je bil z njim pokril. V vsaki pisarni, restavranu, baru, salonu, vlakcu, na vsaki postaji, na čolnu, vsepovsod si naletel na čudežno mesto, ki ga hoče Allan priklicati iz sipin. Smešili so ga, čudili se, občudovali; in zvečer je vsakdo do pičice poznal Mac Allanovo mesto: ves New-York si je že domišljal, da je bil v Mac Allanovem mestu!

Resnično, dečko je razumel naredili, da so vsi govorili o njem.

»Bluff! Bluff! Fake! The greatest bluff of the world! — Sleparija! Sleparija! Goljufija! Največja sleparija sveta!»

Toda med desetimi, ki so vpili »bluff«, si zmerom videl koga, ki je vil roke, trepljal druge po rami ter vpil, da je postajal višnjevc v obraz:

»Bluff? Nonsense — neumnost, prijatelj! Zberi svoje misli! Mac bo to storil! Se bova še videla! Mac je vrag, ki vse napravi, kar reče!»

Ali so bila ta velikanska mesta v bodočnosti sploh verjetna in možna? Ob tem vprašanju so si belili glavo.

Ze drugi dan so listi prinesli odgovore najslavnnejših statistikov, narodnih ekonomov, bankirjev in veleindustrijev. Mr. F. says: —! — Mr. Fr. pravi: —! Vsi so soglašali v tem, da bo že uprava tunela in tehnični obrat zahteval mnogo tisoč ljudi, ki bodo že sami na sebi naselili znalna mesta. Po mnenju nekaterih strokovnjakov bo tunel potegnil nase tri četrtine, po mnenju drugih do devet desetlin vsega polniškega prometa med Americo in Evropo. Danes je dnevno približno poln tisoč ljudi na poli med kontinentoma. Ko se odpre tunel, se bo promet pošestoril, da — po mnenju nekaterih — podesetoril. Številke lahko poskočijo v nedojmljivo višino. V tunelska mesta ulegnejo dnevno dospeli neizmerno množice. Možna je celo, da bodo ta tunelska mesta pokrila širine, ki si jih ljudje z današnjimi neznanimi merili niti predstavljati ne moremo.

Allan je udarjal udar na udar!

Drugi dan je razglasil zemljiške cene!

Ne, Allan sicer ni bil tako brez sramu, da bi bil zahteval enake nezasiščane cene, kakor so jih zahtevali v Manhattanu, kjer si moral kvadratni meter pokriti z dolgarskimi tisočaki, ne, toda njegove cene so bile v kljub temu nesramne, da je najljepemu kupcu vzelo sapo. Zemljiški agenti so plesali, kakor bi bili pili strup. Skakali so, kakor bi si bili opekli prste in usta. O, hehe! Luknje so si tolkli v svoje trde kloubke: Mac! Kje se je vzela, ta falot, ki je strl njihove upe, da zaslužijo v par letih premoženje! Odkod pravica, da ves denar tičeji v svoj žep?

Bilo je jasno na dlani: Allanov slučaj je pomenil največjo in najdrznejšo spekulacijo z zemljo v vseh

časih! Allan, ta falot, je nakupil pečene nasipe po hektarjih ter jih reže v kvadratnih metrih! — V najcenejšem pasu svoje preklethi sleparskih mest! — ki jih še ni bilo! — je svoj denar postoteril, v najdražjem pasu potisočiril!

Spekulacija je okamenela! (Toda posamezni spekulantli so nezaupljivo pazili drug drugemu na prsle. Vohali so tajne napade, truste, koncerne!) Kakor tesno slinjena sovražna vrsta je stala zoper Allanove nesramne zahteve. Allan je bil celo tako drzen, da je razglasil, da bo to »ugodno« ponudbo vzdržal je tri mesece. Naj le poizkusi! Se bo že pokazalo, ali bo našel zaljubljene norce za svoje umazane mlake — hoho, norce, ki bi plačevali čisto vodo za whisky — in se je pokazalo!

Baš one plovne družbe, ki so Allana napadale s strelo in vreljo, so si prve zagotovile stavbišča, nabrežja, škarje. Lloydova banka je požrla velikanski založaj, lvrčka Wannamaker jo je posnemala.

Zdaj si morali! Si morali! Vsak dan so listi priobčili nove nakupe — brezumne vsote za nič drugega nego pesek in prod — v namišljenem mestu! — A si moral, če nisi hotel priti prepozno. So stvari na svetu, ki jim ne moreš videti repa.

Nearer my God to thee, — in ni bilo mogoče nazaj...

Allan ni počival. Segrel je bil javnosti na potrebno toplino ter je hotel od te topline imeti dobiček.

Četrtega januarja je povabil svet na celi veliki strani vseh listov na podpisovanje prvih treh milijard dolarjev, od katerih bi prišli na Ameriko dve, na Evropo ena tretjina. Za eno milijardo bi izdal delnic, za ostalo deleže.

(Dalje.)

Naši ruski ujetniki. Poročilo vrnivšega se ujetnika.

Ljubljana, 18. aprila. Z Gorenjskega smo prejeli danes sledeče obvestilo. Na velikonočni ponedeljek zvečer je prispel na postajo Podnart peš iz Kranjske gore bomo oblečen mož, z imenom Franc Ksaver Pečnik, doma s Trate pri Skofji Loki. Povedal je, da prihaja iz ruskega ujetništva preko Genove. Med tem ko se je celo pot do meje jugoslovanske domovine vozil brezplačno, je od Kranjske gore moral hoditi peš. Med potjo po Gorenjskem je izročil raznim družinam pisma svojcev, ki se nahajajo še v vjetništvu. Pečnik je pripovedoval, da se nahaja v koncentracijskem vjetniškem taborišču v Basri (Basorah) v Mezopotamiji še 1600 vjetnikov, med njimi večina Slovencev ter nekaj Hrvatov, ki so tja pribežali iz Rusije. Njihovo stanje sicer ni težko, a domov ne morejo, ker jim manjka sredstev, dočim se lastna vlada za nje nič ne meni. 12 med njimi se je posrečilo, da so prišli na ladjo, ki jih je

pripeljala domov. Pečnik je bil v ruskem vjetništvu od leta 1914. Izmed Slovencev je imenoval dva rojaka, ki se nahajata v Mezopotamiji: Franc Fajfar, doma iz Sebenj pri Križah (pri Trziču) in Ant. Hladnik iz Vodič pri Trziču. (Oba ta dva se pogrešata že od avgusta leta 1914, kakor izve Vaš poročevalec.) Sorodnikom je prinesel Pečnik pismene pozdrave od obeh pogrešanih. Taborišče, v katerem se nahajajo naši rojaki, se glasi: Depot des prisonniers de guerre, Champ Concentracment, Basra (Bassorah), Mesopotamia. — Kdor bi hotel o svojcih, ki se nahajajo morda tam, kaj več izvedeti, naj se obrne na francoski Rdeči križ v Smirni: La Croix Rouge française, Smyrna, Asie Mineure. — Tako se glasi Pečnikovo poročilo. (Če dopis našega poročevalca popolnoma odgovarja dejstvom, se bo utrdilo upanje, da se bo še marsikdo pogrešanih vrnil iz ruskega vjetništva.)

Politični dogodki.

Operacija Ljenina. Kakor znano, se je izvršil na Ljenina leta 1918 napad. Ljeninu je krogla obtičala v rami, ki mu ne preostane ogroža zdravje. Vsled tega odpotuje te dni primarij kirurški oddelka berlinske moabitske bolnice dr. Borchardt na povabilo ruske vlade v Moskvo, da operira Ljenina in mu odstrani v rami obtičalo kroglo.

Češki socialni demokratje odklanjajo enotni nastop s komunisti. Vodstvo češke socialdemokratske stranke je sklenilo, da o priliki majskega nastopa delavstva (v zmislu sklepov berlinske konference za upostavo enotne fronte proletariata) ne pojde skupaj s komunisti. Nemški socialisti na Češkem so sprejeli nasproten sklep.

Socialistična propaganda v Karpatorusiji. V Karpatorusiji so začeli madžarski socialdemokrati z živahno propagando in so že ustanovili svojo stranko. Načeljuje ji Moric Preuss, bivši načelnik strokovnih organizacij na Ogrskem.

Dnevni dogodki.

Uspehi bank. Zanimivo je, da v deželah, v katerih leži vse gospodarstvo na tleh in so blizu poloma, banke sijajno uspevajo. Tako je v Avstriji in tako je tudi v Jugoslaviji. Banke rastejo iz tal kakor gobe po dežju in vse dobro uspevajo. Samo par zgledov: Centralna eskomptna in menjalna banka v Zagrebu je sklenila svojo zadnjo bilanco s 7.508.757 K čistega dobička in dobe delničarji 8 odstotne dividende. Prometa je imela banka v minulemu letu okroglo 31 milijard kron. Hrvatska poljedelska banka v Zagrebu je zaključila minulo leto s čistim dobičkom 3.689.248 K; izplačala bo 12% dividendo. Njene vloge so se dvignile na nad 100 milijonov kron. — Muslimanska centralna banka v Sarajevu je imela v minulemu letu 3.058.239 K čistega dobička in bo svojo glavnico povišala od 20 na 60 milijonov kron. — Komaj osnovana »Trgovska banka« v Ljubljani zviša svojo glavnico od 10 na 30 milijonov kron. — Belgrajska splošna gospodarska banka bo izplačala letos 10% dividendo. Tako se v naši ljubi deželi ena stvar vendar izplača: špekulacija z denarjem. Zato pa delo ne živi več spodobno svojega moža.

Krvave žrtve alkohola. Na Veliko nedeljo zvečer se je odigrala v Kozarjih pri Ljubljani založnja, ki je zahtevala eno smrtno in eno težko ranjeno žrtev. V Kozarjih je dobil posestnik Kušar šele pred nedavnim časom v zakup dovoljenje za gostilniško obrt. Na Veliko nedeljo zvečer je bilo v novi gostilni mnogo gostov. Med njimi tudi strojinik Anton Kuclar z Viča. Andrej Divjak iz Podsmreke, ki se je napil po drugih gostilnah ter vinjen prišel h Kušarju, kjer sploh pil ni, je tu neprestano nadlegoval goste. Čisto na lepem je Divjak porinil Kuclarju nož v ledja. Kuclar je sicer začutil sunek, pa ni mislil, da je ranjen. Sedel je nazaj k mizi, kjer je šele začutil, da mu teče kri. Zato je stopil za Divjakom v vežo. Tu ga je Divjak sunil z nožem v stegno, nakar ga je Kuclar vrgel na dvorišče. Gostilničar Kušar je prihitel pogledat, kaj se godi, dobil pa je na dvorišču od Divjaka sunek v srce. Kušar in Kuclar sta se nato zgrudila v kuhinji, prvi mrtev, drugi težko ranjen. Divjak je po storjenem zločinu hitel z odprtim nožem še za nekimi tretjim možem, ki mu je pa k sreči ušel. Nato je Divjak izginil, a orožniki so ga v ponedeljek zjutraj v neki lopi spečega izsledili. mu odvzeli še krvavi nož ter ga po kratkem boju uklenili ter ga odgnali v zapor, Kuclarja pa so odpeljali z rešilnim vozom v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Morilca so iskali fantje vsa noč, hoteč ga linčati, a ga k sreči niso dobili. Divjak je 37 let star ter nevaren nasilnež.

Nove gostilne in žganjarna v Trbovljah. Iz Trbovlj: Sedanjí mogotci na

občini so priporočili glavarstvu, da podeli štiri nove koncesije za gostilne in eno za žganjarno. Da bodo koncesije izdane, je gotovo, ker so prosili sami delokrati. Za otvoritev so obljubljene mastne večerje! Pri vsakem mezdnem gibanju se očita delavcem, da preveč pijejo. Sedaj bo še več prilike in očitek po krivdi občine še bolj podprt. Upamo pa, da bo glavarstvo uvidelo, da so za Trbovlje druge stvari še nujnejše ko nove gostilne in žganjarne.

Otvoritev novega mostu čez Muro pri Verzeju se izvrši v nedeljo 23. aprila ob 10. uri 30 minut na posebno slovesen način s službo božjo in cerkvenim blagoslovljenjem ob navzočnosti najvišjih predstavnikov civilnih in vojaških oblasti. Vlak za goste, ki se pripeljejo preko Maribora, odhaja iz Maribora ob 6. uri 20 minut. Gosti, ki pridejo preko Dolnje Lendave, bi se morali pripeljati že prejšnjega dne in prenočevati v Murski Soboti.

Nova poplava novčanice. V času od 22. do 31. marca t. l. je prišlo v promet za 56.362.430 dinarjev novih novčanice; vsega je v tem času krožilo za 4.784.779.280 dinarjev novčanice. Istodobno se je zmanjšala kovinska podlaga Narodne banke za 2.814.167 dinarjev.

Stavke na Češkoslovaškem. V 3. četrtletju 1921 je bilo v Češkoslovaški republiki 25 slučajev stavk, in to v 30 podjetjih s 16.482 uslužbenci. Zamujenih je bilo 48.238 delovnih dob, od tega 47.032 v premogovni industriji, vsled česar se je izkopal za 239.816 q manj premoga. Večina stavk se je proglasila zaradi mezdnih sporov.

Zadnje ljudsko štetje v Italiji (31. dec. 1921) izkazuje naslednje podatke: Število prebivalstva znaša 37.270.493 duš, absolutni prirastek od l. 1911. pa 2.595.116 duš. Ta prirastek gre na račun dejstva, da je znatno ponehalo izseljevanje in da se je mnogo prejšnjih izseljencev vrnilo. V anektiranih pokrajinah pa je 1.564.691 prebivalcev. Celokupna Italija šteje danes 38.835.184 duš.

Uspeh kovinarskega štrajka na Mažarskem. Kovinarsko delavstvo na Mažarskem je v večtedenskem štrajku izvajalo 48urni delavni teden in 20 odstotno povišanje mezd. Dne 18. aprila je delavstvo šlo zopet na delo.

Ljubljanski dogodki.

Lepi prazniki. Na Veliko nedeljo in včeraj dopoldne so Ljubljancem spričo lepega vremena trumoma odhajali na pomladanske izprehode ali obiskovali sorodnike in znance na deželi. Vlaki so bili napolnjeni veselo razpoloženih potnikov, obloženimi s pirhi, kolači in cvetkami. Železniška uprava bi morala poskrbeti več voz, ker je ljudstvo stalo natrpano po vozeh. Danes in deloma včeraj dopoldne se drži vreme kisto. Bog daj lepe dni, da bodo ljudje obdelali zemljo, ker bi sicer nastopila slaba letina.

Dobrovoljci častniki, ki ste pozvani na vojno vežbanje 19. in 20. t. m. pridite danes ob 8. uri v društveno pisarno, Kolodvorska ulica 3. Odbor.

Ljubljanski veliki semenj, ki se vrši od 2. do 11. septembra obeta biti glasom dosedanjih poročil zelo zanimiv in živahen. Predpriprave se vrše že več mesecev v polnem teku, vendar se pa vsled dosedanjega nestalnega vremena še ni moglo pričeti s pripravilanjem novega sejmskega prostora, ki bo s starim, obsegajočim 25 tisoč kvadratnih metrov, zvezan v eno celoto in bo letos na razpolago čez 60 tisoč kvadratnih metrov razstavne prostora. Interes je veliko večji kot pretečeno leto in so se že prijavile največje tuje in inozemske tvrdke v lepem številu. Več velikih tovarnih strojne branše bo razstavilo veliko število raznovrstnih strojev, ki bodo ves čas v obratu. Vse tukajšnje firme — zamudnike —, ki svojega sodelovanja kot razstavljalci še niso prijavili, opozarjamo, da naj se kolikor mogoče hitro odločijo k

sodelovanju, ker zna v poznejšem času primanjkovati prostora. Zanimanje s strani inozemstva za našo velesajmsko prireditev je zelo veliko, vendar pa stoji uprava »Ljubljanskega velesajma« na stališču, da se dá prednost k udeležitvi domačim tvrdkam. Seveda se pa na zamudnike, ki bi se prijavili zadnje mesece pred otvoritvijo semnja, najbrže ne bo moglo več ozirati. »Probuda«, društvo jugoslovanskih umetnikov, industrijev in trgovcev je tudi letos pripravljena prevzeti opremo in dekoracijo izložbenih prostorov razstavljalcev. Prosi pa, da javijo dotični interesi svoje želje društvu pravočasno, ker bi sicer v zadnjem trenutku radi prezaposlenosti ne mogli izvesti vseh naročil. Vsa pojasnila daje pismeno in ustmeno omenjeno društvo.

Kdo je izgubil? Danes se je našel pozabljen dežnik v stolni cerkvi. Dobi se v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje.

Lastnik naj se zgasi na policiji! — Pred nekoliko enim mesecem je prinesel spravilo na Vrtačo k vratarju stavbene družbe d. d. Petkovšek Andreju iz Rožne doline 270 neki neznanec polno vrečo raznih predmetov. — Na vreči se je nahajal listek z naslovom: Pavlič Marko — Eilgut — Südbahnhof. — Kdo bi označeni bil, se dosedaj ni dognalo. V vreči so sledeči predmeti: 50 komadov velikih aluminijastih žlic, 20 malih aluminijastih žlic, 45 pločevinastih žlic, 12 nožev, 12 vilic, 9 kunjinskih nožev, 18 trioglatih pil, 130 širokih štirioglatih pil, 9 »kolešikov« za šivilje, 12 meterskih mer.

Naša društva.

Fantovski večer St. Peterskega Orla je danes ob 7. uri. V sredo ob pol osmih pevska vaja in ob 9. uri odborova seja.

Dekliški večer St. Peterskih Orlc je danes ob 7. uri v Šentpeterski Prosveti.

V franciškanski Prosveti predava danes ob 8. uri zvečer dr. Rožman. Po predavanju se vrši občni zbor podružnice Slovenske Straže za franciškanski okraj. Šentjakovski Orel. Na belo nedeljo se vprizori v Ljudskem domu ob 8 zvečer veseloigra v treh dejanjih »Charleyeva teta«. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini gospe Češnovar, Stari trg št. 16. Priporočamo, da si vsak preskrbi vstopnico že med tednom, da ne bo v nedeljo navala pri blagajni.

Gospodarstvo.

Rusko denarstvo. Iz Moskve poročajo, da bo začela sovjetska vlada kovati zlat in srebrni denar iz cerkvenih in carskih dragocenosti. Izdati namerava tudi nove bankovce, katerih vrednost bo zajamčena z realnimi vrednotami. — Za trgovino z Evropo se uveljavi s 15. t. m. nova carinska tarifa.

Češko-slovaška agrarna banka zviša delniško glavnico na 80.000.000 č. K. Dolej je znašala glavnica rečene banke 60 milijonov č. K., a na prvi seji, ki jo bo banka priredila, bo predlagano, da naj se glavnica zviša za 20.000.000 Kč.

Kako žive ruski pisatelji na Krimu, o tem prinaša poročilo zadnja (5.) številka »Zemlja«. Pesnik M. A. Voločir živi v materjo v svoji vili. Njegovo zdravje je jako rahlo. Denarja nima, razen slučajnega literarnega zaslužka ali izkupička iz prodaje svojih slik. Pesnica P. S. Solovjeva (Allegro) s pisateljico za otroke, Manasejnovo šiva za prodajalnice. A. P. Novickij, avtor »Istoriji Russkogo Iskusstva« in »Istoriji Ukrajinskega Iskusstva«, živi ob zaslužku svoje hčere. Dostikrat nimata trohice živeža. I. Šmelev in S. N. Sergejev Censkij sta v enakih stiskah. Šmelev je hotel iti delat v vinograd, pa nima čevljev. Živi v težki živčni krizi, ker so mu ustrelili sina-edina. V Moskvi mislijo na prireditev velikega literarnega večera v prid navedenih siromakov.

Groß Andrássy je prodal Rembrandtovo sliko za 350.000 švicarskih frankov nekemu ameriškemu milijonarju. Izkupiček je poslal bivšemu ogrskemu kralju Karlu tik pred njegovo boleznijo.

Železničarska tragedija se nadaljuje.

(Dopis.)

Po več mesečnem čakanju in zavlačevanju se je za velikonočne praznike izplačal nastavljenemu osebju mal predujem na račun povišanih draginskih doklad. Pri tem so se pa zopet prezrli delavci, ki so izmed vseh kategorij železniškega osebja najbolj potrebni. Očividno je, da železniška uprava hoče za vsako ceno razbiti solidarnost železničarstva. Najprej so poizkušali odcepiti uradništvo s tem, da so se odmerile draginske doklade uradništvu in uslužbencem s tako razliko, ki jo nižji uslužbenci nikakor ne morejo odobravati. Zdej se hoče pa še med uslužbenci in delavstvom napraviti nesoglasje, ker se delavstvu ni toliko neče priznati in dati kakor nižjim uslužbencem. To je tisto toliko hvalisano delo g. ministra sacbračaja g. Stanojeviča, ZJŽ in g. Deržiča, ki hoče imeti pri tem še največ zasluge.

K temu ne moremo drugega reči, kakor da naj železničarji sami sodijo in se po svoje odločijo, da se hvalečne izkažejo vsem tistim gospodom, ki zanje tako po očetovsko skrbje. Jasno, je, da če hočemo železničarji napraviti enkrat konec takemu postopanju, moramo stati vsi do zadnjega moža složni, edini in solidarni. Vse naše postopanje mora biti enotno in sporazumno. Da bi se to doseglo, smo se zadnje dni dogovorili še ponovno z zastopniki »Saveza« v Ljubljani in Zagrebu. Sporazumeli smo se za enotno delo v koaliciji sledeče:

1. Vsaka koalirana organizacija mora biti pripravljena tudi do skrajnih bojnih sredstev za dosego skupnega cilja.

2. Vsaka organizacija v koaliciji ima po en glas, brez ozira na število članov.

3. Pozivamo vse neorganizirane železničarje, da se nemudoma organizirajo v že obstoječih organizacijah, ako bi pa v teh organizacijah ne mogli ali ne hoteli sodelovati, naj si osnujejo svojo organizacijo ter se pridružijo v koalicijo, da se doseže popolna sloga in enoten nastop celokupnega železničarstva.

4. Zahtevamo, da se vrše vse seje koalicijskega odbora javno, ter da se mora vse delo v koaliciji objavljati v časopisju in obravnavati po shodih, da je mogoče železničarjem nadzorovati vse delo zaupnikov in voditeljev.

Vsaki organizaciji in vsakemu zastopniku v koaliciji mora biti prosto, da sme svoje stališče popolnoma svobodno javno obravnavati.

5. Stroške koalicije nosijo organizacije po enakih delih.

6. Poziva se Zveza jugoslovanskih železničarjev in uradniško Udruženje za Jugoslavijo in Ljubljani, da se na novo sestavljeni koaliciji pridružijo pod zgornjimi pogoji.

Železničarji lahko uvidite iz navedenega sporazuma, da si je nanovo sestavljena koalicija nadela nalogo delati res iskreno, javno in pod nadzorstvom železničarstva in javnosti. Upali smo, da se bodo tudi ZJŽ in Udruženje žel. činovnikov takemu odkritemu delu pridružili. Toda ti gospodje zasledujejo, kakor se vidi, le svoje strankarske in zahrbtne interese, ne pa korist celokupnega železničarstva. Zato se nočejo pridružiti.

Najbolj čudno pa se nam zdi, da se tudi mariborski delavski general Jože Nachtigall noče pridružiti v koalicijo. Ne vemo sicer natanko, kakšne namene ima prijatelj Nachtigall. Rečemo pa, da če noče biti složno mariborsko delavstvo v tem trenutku, ko so ravno delavske koristi najbolj ogrožene, je to početje vse obsodbe in obžalovanja vredno. Sodrug Nachtigall bo že vedel, zakaj dela v železničarstvu in delavstvu razkol. Upamo pa, da bo mariborsko delavstvo znalo nadzorovati in gledati na prste svojemu generalu, da ne bo morebiti začel na svojo roko barantati, namesto da bi složno in sporazumno delal v koaliciji.

Železničarji! Ne zaupajte preveč svojim voditeljem! Glejte jim na prste in sledite njih stopinjam, da ne bodo mogli barantati z vašimi interesi! F. B.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Ali ste že storili svojo dolžnost? Ali ste že naročili dnevnik

Novi čas?

Ali ste že pridobili vsaj po enega novega naročnika? Delujte neumorno, da se razširi in da se po njem razširijo ideje krščanskega socializma v vsako kočjo!

Konzument

član I. delavskega konzumnega društva!

Rabiš klobuk, čevlje, rabiš mamufacturo za novo obleko, ali perilo, pa pozabiš, da vse ceneje dobiš v lastni zadrugi. Kateri trgovec hodi kupovat h konkurentu, kar rabi za lastno gospodinjstvo? Ti si tak trgovec, ker pozabiš, da je zadruga tvoja skupna last, — da so konzumarji svoji lastni trgovci.